

Sociale stage

Mensen met een verstandelijke handicap zijn eng, ouderen zeuren en zaniken, net als kleine kinderen. Maar tijdens hun sociale stage worden jongeren flink wakker geschud en vooroordelen worden verpulverd. Na twee weken in een zorginstelling ervaren scholieren de voldoening van het geven – en realiseren ze zich dat ze iets terug kunnen doen voor de medemens in onze samenleving.

TEKST GERALDINA METSELAAR
BEELD LINERPICS (SHUTTERSTOCK)

Onthul je
ongekende kwaliteiten

'De vooringenomen weerzin valt van ze af - en maakt plaats voor compassie'

'Gezellig broodjes bakken met peutertjes, wandelen met dementerende ouderen in de duinen, zwemmen met verstandelijk gehandicapten... Onze leerlingen doen hun sociale stage bij de meest uiteenlopende maatschappelijke instellingen. Van kinderdagverblijf tot ziekenhuis en van verzorgingstehuis tot zorgboerderij', zegt Judith Aiss, stagecoördinator van de Vrije School Den Haag. 'En de laatste jaren bespeur ik een trend dat leerlingen naar het buitenland willen. Over de grenzen helpen ze op een Vrije School of antroposofisch kinderdagverblijf. Er heeft zelfs een leerling in Kongo zijn stage gedaan bij een vrijwilligersproject.' Judith ziet bovendien dat leerlingen ook dichterbij de grenzen opzoeken. 'Een aantal leerlingen wilde stage lopen bij het Leger des Heils. Helaas werd hun verzoek afgewezen. Voor de jongeren zou het te ingrijpend en confronterend zijn. Gelukkig vinden veel leerlingen het ook een uitdaging om de stage te doen in de zorginstelling waar hun oma woont, of in de kleuterklas waar ze vroeger zelf hebben gezeten.'

Spannend

Halverwege de elfde klas, in het epicentrum van de puberteit, is het astraallichaam volledig ontwaakt. De jongereervaart de wereld om zich heen heel intens. Het ik manifesteert zich ook al, met een eerste wake up call. Hoogste tijd om een stap in die grote wereld te zetten! Proeven, ruiken, uitproberen, ervaren. Wat gebeurt er allemaal daarbuiten? In het curriculum van de vrijeschool is de sociale stage een waardevolle aanvulling op het vak maatschappijleer, maar belangrijker nog, ook op de levensfase waarin de puber zich bevindt. Voor het eerst draait de leerling twee weken volwaardig mee in het dagelijkse werkproces bij een maatschappelijke instelling. Ze werken van negen tot vijf, hebben overleg met collega's, krijgen een eigen taak of helpen tijdens de dagbesteding in het verzorgingstehuis. Judith: 'Uit de reacties die ik lees in het dagboek dat ze moeten bijhouden voor hun stageverslag, zijn de elfdeklassers doorgaans positief over hun stage. Het is leuk, spannend, maar wel zwaar om twee weken fulltime te werken. Wat vinden ze het heerlijk om gewoon weer naar school te gaan! Ook komen ze tot verrassende ontdekkingen. De vooringenomen weerzin valt van ze af en maakt plaats voor compassie. Ze gaan zwemmen met oudere verstandelijk gehandicapten. Dat is toch geweldig! Maar... als ze stage op een school hebben gelopen, willen ze bijna nóóit leraar worden.'

Gelukt

Nog voor de feestdagen moeten de leerlingen van de Vrije School Den Haag zelf een sociale stage hebben geregeld.

'Er wordt een appèl op hun zorgzaamheid gedaan'

Vroeger regelde de stagecoördinator de plekken bij de Haagse zorginstellingen. Judith: 'Dat hebben we omgedraaid. De leerlingen moeten zelf op zoek gaan. Zelf bellen en zelf de stage regelen.' Koortsachtig worden dan ook zorginstellingen gescand en mogelijkheden afgetast. Het zorgcentrum waar je oma woont of de school waar je vroeger zelf op hebt gezeten, dat is voor sommige pubers niet de gedroomde stage. Er zijn er dan ook die alles in het werk stellen om een stageplek in het buitenland te bemachtigen. Anne Norder en Sarah Noordeloos uit klas 11.1 van de Vrije School Den Haag hebben eind vorig jaar weken achtereen gemaild en gebeld, maar uiteindelijk is het dan gelukt. Zij vertrekken half februari naar het Engelse Brighton, waar ze meehelpen op een antroposofisch kinderdagverblijf. Natuurlijk hebben ze daar heel veel zin, reageren de meiden. 'En ja', zegt Anne, 'het is best een beetje spannend. Voor het eerst zonder ouders naar het buitenland met het vliegtuig. Maar ook superleuk en hartstikke goed voor je Engels.'

'Pubers realiseren zich zo dat ze iets terug kunnen doen voor de kwetsbare mensen in onze maatschappij'

Herkenning

Bij Annetta de Quaasteniet, coördinator vrijwilligers Rudolf Steiner Zorg, lopen regelmatig leerlingen stage. 'Het is jammer dat de maatschappelijke stage landelijk ter discussie staat, en dat sommige scholen het nu maar helemaal overslaan. Pubers realiseren zich juist tijdens deze stage dat ze iets terug kunnen doen voor de kwetsbare mensen in onze maatschappij. Er wordt een appèl op hun zorgzaamheid gedaan. Daar krijgen pubers een goed gevoel van. Ze smaken de voldoening van het geven.' Sinds een jaar biedt Rudolf Steiner Zorg dagelijks activiteiten aan de inwonende cliënten en ouderen uit de omgeving. Het menselijke contact en het bezig blijven is ontzettend belangrijk, om onder andere dementie te vertragen. De vaste gang naar de dagactiviteit geeft structuur. Annetta: 'Ze worden hier gezien en zijn samen bezig met antroposofische activiteiten, zoals schilderen en viltten. Als het weer het toelaat wordt er in de tuin gewerkt. De stagiaires van de vrijeschool leveren een waardevolle bijdrage. Er is veel herkenning. Ze kennen de rituelen zoals 's ochtend de spreuk opzeggen, de seizoenstafel, euritmie en het werken met natuurlijke materialen.' Annetta, zelf vrijeschoolmoeder, vindt de sociale stage essentieel. Hoewel er in eerste instantie een lichte weerzin bestaat - oude mensen zeuren en zaniken, verandert de beeldvorming. 'Ze leren veel over het werken met mensen, maar ook over zichzelf. Ineens blijkt die schuchtere, ietwat onzekere puber

ontzettend goed aan te kunnen voelen waar de dementerende oudere behoefte aan heeft. Het mooiste van de sociale stage is dan ook om te zien dat een jongere bij zichzelf die onvermoede kwaliteiten ontdekt.'

Tweerichtingsverkeer

Menno Scherf, leerling van de Vrije School Den Haag, liep zijn stage bij toeval bij Rudolf Steiner Zorg. Op zijn oude basisschool bleek geen stageplek meer voorhanden, bij Annetta wel. 'Gelukkig, want het was onvergetelijk.' 's Ochtends startte Menno met een activiteit met jonge, verstandelijk gehandicapte bewoners. 'We gingen bladeren van de stoep vegen. Het belangrijkste dat ik daarvan heb geleerd? Je moet ze doelgerichte taken geven, zoals: jij gaat vegen en jij harken. Het is raar dat wij zo anders over verstandelijk gehandicapten denken. We lijken best op elkaar.' Nog altijd helpt Menno geregeld in de Rudolf Steiner. Hij heeft inmiddels met enkele bewoners een hechte band. 'Dat krijg je als je zo intensief met ze omgaat. Ik vind het mooi om te zien als iedereen geniet. Van een optreden in het Petit Café, of als we samen zingen.' Naast de veranderende beeldvorming ziet Annetta dat de sociale stage emotioneel iets doet met een leerling. 'Sommigen bloeien er helemaal van op en ontdekken bij zichzelf een ongekend zorgtalent. Een stagiair was bijvoorbeeld in staat werkelijk de verbinding aan te gaan met een dementerende vrouw. Bovendien kon hij anticiperen op haar wisselende buien en inspringen in situaties die aandacht vroegen. Ik hoop dat hij deze ervaring meeneemt als hij een keuze moet maken voor een vervolgopleiding.' Stagecoördinator Judith herkent dat. 'Het gebeurt regelmatig dat leerlingen tijdens de sociale stage van binnenuit worden aangemoedigd om eens te kijken bij een opleiding in de zorg, in plaats van de voor de hand liggende vervolgopleidingen bij een hogeschool of universiteit. Er zijn er die een bijbaan aan hun stage overhouden. Het zou trouwens mooi zijn als bij de stagiaires eenzelfde enthousiasme groeit voor het vrijeschoolonderwijs. Iets om als vrijescholen over na te denken. Want van de sociale stage kunnen zowel zorg- als onderwijsinstellingen ook wat leren. Het is tweerichtingsverkeer. De stagiair van nu zou weleens de werknemer van de toekomst kunnen zijn - en die hebben we hard nodig!' ●

